ett ifyllt donationskort och en informationsbroschyr hemskickad. Sedan får man själv hoppa av. Då kan man inte heller få något organ. Tyvärr diskuterar inte Jarvis denna möjlighet.

Ekonomiska incitament

Frågan om pengar och transplantation orsakar ofta upprörda känslor. I antologin förs olika argument för och emot ekonomiska incitament. Mycket av diskussionen i antologin förs inom ramen för den annorlunda amerikanska situationen – som i vissa avseenden liknar ett u-land.

Den som ska få ett organ måste betala – inte för organet men för transplantationen och medicinen. I USA betalar oftast ett försäkringsbolag. Det är bara transplantation av njurar som täcks via medicare. Det kan då förefalla lite magstarkt att vädja till altruismen hos fattiga grupper (att donera gratis) när de själva inte kan komma på tal som mottagare.

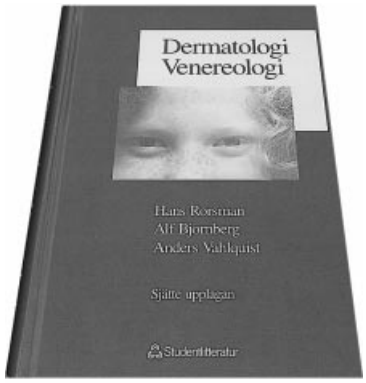
Norman Daniels, känd för sin diskussion om rättvisa i sjukvården, tar upp frågan om betalning. Ett rättvist hälsosystem ransonerar inte tillgängliga behandlingsmetoder efter förmågan att betala. Det amerikanska systemet gör dock detta och är alltså orättvist. Daniels ställer frågan om det är värre att ransonera transplantationer efter betalningsförmåga än övrig sjukvård. Daniels svar tycks vara nej.

Allokering av organ

Slutligen innehåller antologin en avdelning om allokering av organ. Det handlar i allmänhet om den amerikanska situationen. Den bakgrunden gör det kanske något lättare att förstå varför man diskuterar om kriminella ska kunna hjärttransplanteras. Svaret tycks vara att tjuvar och icke-våldsamma fångar kan bli hjärttransplanterade men inte mördare och våldtäktsmän.

Transplantationskulturen

Som den näst sista artikeln ligger en indignerad uppgörelse med den, enligt Renée Fox och Judith Swazey, allt aggressivare transplantationskulturen. De två medicinska antropologerna menar att transplantationsmedicinen bortser från de biologiska och mänskliga begränsningarna på livet och att organen har blivit »just organs«. Dessutom menar de att det är något underligt att diskutera organbristproblemet i ett land (USA) där tillgången på grundläggande hälsovård är så begränsad. Som icke-amerikan är det lätt att instämma i vissa av antropologernas synpunkter, även om de enligt min mening skjuter över målet.

Klassiker om hudsjukdomar

Hans Rorsman, Alf Björnberg, Anders Vahlquist. **Dermatologi. Venereologi.** 6:e upplagan. 463 sidor. Lund: Studentlitteratur, 2000. ISBN 91-44-08025-5.

Recensent: Östen Hägermark, docent, f d överläkare, hudkliniken, Karolinska sjukhuset, Stockholm.

»Rorsmans lärobok« har nu utkommit i sin 6:e reviderade upplaga. När boken kom i sin första upplaga år 1972 innebar den ett nytänkande med sin korta, koncentrerade kompendieform, som begränsade sig till väsentligheter. För oss föreläsare blev den nya läroboken ett gott stöd i undervisningen, men den kortfattade framställningen innebar också att boken inte kunde användas utan kommentarer och förtydliganden av en lärare.

Fler medförfattare

Boken har sedan reviderats med fem till sju års intervall, varvid oklarheter och fel har rättats till och innehållet kompletterats. I 4:e upplagan (1987) engagerade Hans Rorsman som medförfattare Alf Björnberg med mångårig undervisningsvana. Den 6:e upplagan har fått ytterligare en medförfattare, Anders Vahlqvist, internationellt känd framför allt för sin forskning om retinoider och ärftliga hudsjukdomar.

Utökad och uppdaterad

Denna upplaga bygger till största delen på den föregående från 1993, men texten har genomgående uppdaterats och förbättrats, bl a med hjälp av flera av landets hudkolleger som fått granska den föregående upplagan. Fyra kapitel har tillkommit eller skrivits om av inbjudna författare, nämligen »Hudkirurgi och laser« av Olle Larkö, »Sjukdomar på läpparna och i munhålan« av Ylva-Britt Wahlin, »Aids« av Eric Sandström och »Ben- och fotsår« av Mats Bjellerup. Särskilt det sistnämnda kapitlet är viktigt. Kostnaderna för bensårsvård är betydande, i Sverige över 2 miljarder kronor per år. Effektiv behandling av denna folksjukdom kan minska mycket personligt lidande och bespara samhället stora utgifter. Bjellerups kapitel ger en koncentrerad och klar framställning om bensårens patogenes, klinik och behandling och bör vara värdefullt både för allmänläkare och vårdpersonal.

Förnämligt bildmaterial

Liksom i föregående upplaga upptar de kliniska bilderna en dryg tredjedel av utrymmet. Bildmaterialet har samma förnämliga kvalitet som i föregående upplaga. Bildtexterna har dessutom gjorts fylligare, vilket ytterligare förbättrar deras didaktiska värde.

Tyvärr saknas i denna upplaga Alf Björnbergs utmärkta akvareller som illustrerar den typiska histologiska bilden av normal hud och ett antal vanliga hudsjukdomar. De var ett extra plus för läroboken, eftersom den histopatologiska diagnostiken är en väsentlig del av dermatologin. Kan de inte återinföras i en senare upplaga?

Några anmärkningar

Underhuden eller subcutis kallas ibland för panniculus adiposus, dvs fettlager, men inte som i denna bok för enbart panniculus, som ju betyder lager i största allmänhet.

Det är inte anmälarens uppgift att anmärka på stav- och tryckfel (som är sällsynta i denna bok), men ett sådant som jag funnit är av mer allmänt intresse. Många läkare och sekreterare känner inte till att ordet exspektans, som betyder »vänta och se«, stavas med »xs«. Kanske är det en påverkan av det engelska expect som inte har något »s«?

Mycket fakta på begränsat utrymme

Den senaste upplagan av »Rorsman« håller samma klass som den föregående med mycket fakta på ett begränsat utrymme. Till skillnad från de första upplagorna kan boken läsas utan »lärarstöd« inte minst tack vare det rikliga bildmaterialet. Den fyller sin uppgift i medicinarundervisningen och bör vara värdefull att ha kvar som referenslitteratur i det fortsatta arbetet efter läkarexamen.

Däremot måste sägas att den litet torra, kataloglika texten, där man saknar diskussion om bakomliggande patogenes, kanske inte inspirerar läsaren/studenten till att förstå hur intressant och fascinerande hudspecialiteten kan vara. Där krävs en insats av en engagerad lärare!